

Jak zrobić miejsce wspólne w bibliotece, świetlicy i domu kultury

prowadząca: Maria Zięba

---

organizator:

FUNDACJA
IM. STEFANA
BATOREGO

Masz
Głos

Maria Zięba

Fot. Jerzy Wypych

Animatorka i menadżerka kultury, edukatorka, fundraiserka, doradczyni organizacji społecznych, autorka i koordynatorka projektów. Prezeska Fundacji Ładne Historie. Badaczka w programach Dom Kultury + oraz Bardzo Młoda Kultura na Dolnym Śląsku.

Trzecie miejsce - czyli jakie?

- Przestrzeń „pomiędzy” domem a pracą/szkołą
- Nie trzeba mieć powodu, żeby tam być
- Można przyjść samemu i nie być samemu
- Opiera się na relacjach, nie na ofercie
- Działa dzięki ludziom, nie tylko dzięki instytucji

CAL | CIL | MAM | MAL – o co chodzi?

- Różne nazwy, podobna idea: lokalne miejsca spotkań
- Wspierają oddolne działania mieszkańców
- Działają obok „standardowej” oferty instytucji
- Często powstają w ramach polityk miejskich
- Są próbą wdrożenia idei „trzeciego miejsca” w praktyce
- Kultura jako misja vs. kultura jako narzędzie

SCAL Wrocław: Centra Aktywności Lokalnej

Plac Grunwaldzki Od Nowa, Fundacja
Ładne Historie

fot. profil FB Plac Grunwaldzki OD NOWA

Rewir Twórczy,
Fundacja Grupa z Pasją

fot. profil FB Rewir Twórczy

Ołbińskie Centrum Aktywności
Lokalnej, Stowarzyszenie Żółty
Parasol i Partnerzy

fot. profil FB Stowarzyszenie Żółty Parasol i Partnerzy

Poznań: Centra Integracji Lokalnej

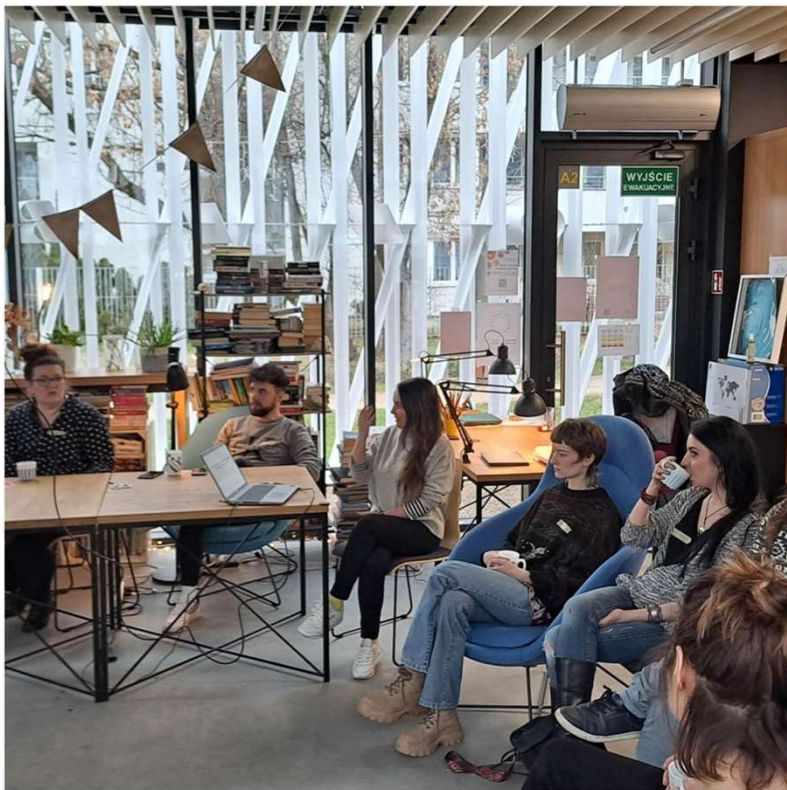
Schron Kultury Europa, Stowarzyszenie i Spółdzielnia
Mieszkaniową Lokatorsko-Własnościową ROLNA
Fot. profil FB Schron Kultury Europa

Fyrtel Główna,
Stowarzyszenie Młodych Animatorów Kultury
Fot. profil FB Fyrtel Główna

Warszawa: Miejsca Aktywności Lokalnej

Różnego typu miejsca (m.in. dom kultury, biblioteka, klubokawiarnia) wspierające lokalne pomysły i działania społeczne „oprócz swojej codziennej działalności”.
Dostępne regularnie lub na życzenie.

Co jest pierwsze: wspólnota czy miejsce wspólne?

- Przykład Szczepina i Zakrzowa: wspólnota → miejsce
- Przykład Żółtego Parasola i Placu Grunwaldzkiego:
- miejsce → wspólnota
- W jaki sposób zapraszamy?
- Czyje jest to miejsce?

Dlaczego instytucje kultury?

- Są dostępne lokalnie i rozpoznawalne
- Mają infrastrukturę i zasoby
- Mają potencjał do budowania wspólnoty, posiadają kompetencje animacyjne i do pracy z tożsamością lokalną
- Często są jedynym miejscem, które może pełnić tę rolę
- Współodpowiedzialność za otoczenie
- Rola świetlic wiejskich i filii bibliotek
- Nowi odbiorcy, którzy nie przyszliby na ofertę - zmiana ścieżki wejścia. Instytucja staje się bliska

Od czytelnicy do trzeciego miejsca w bibliotece

Centrum Biblioteczno- Kulturalne Gminy
Kamienna Góra

Fot. profil FB Miejska Biblioteka Publiczna w Kamiennej Górze

rozGOŚĆ się W OLEŚNICY
GRUPA WZAJEMNEGO WSPARCIA DLA NOWYCH
MIESZKAŃCÓW NASZEGO MIASTA

17 marca godz. 17.00
sala klubowa na parterze
Oleśnicka Biblioteka Publiczna (ul. Reja 10)

Zgłoś
swój
udział!

W RAMACH CYKLICZNYCH SPOTKAŃ GRUPY „ROZGOŚĆ SIĘ W OLEŚNICY”
W PRZYJAZNEJ I OTWARTEJ ATMOSFERZE STWORZYMY CI PRZESTRZEŃ DO:

- NAWIĄZANIA RELACJI I ZNAJOMOŚCI
- DOWIEDZ SIĘ, GDZIE I JAK ZAŁATWIĆ WAŻNE SPRAWY
- WYMIENISZ SIĘ PRAKTYCZNYMI INFORMACJAMI O MIEŚCIE
- ODKRYJESZ LOKALNE INICJATYWY, WYDARZENIA I CIEKAWÉ MIEJSCA
- A PRZEDÉ WSZYSTKIM POCZUJESZ, ŻE CHCESZ TU ZAPUŚĆĆ KORZENIE :)

WIĘCEJ INFORMACJI UDZIELAJĄ KOORDYNATORKI WZAJEMNI W BIBLIOTECE - ANIA I ELA:
A.JACH@BIBLIOTEKAOLESNICA.PL / TEL. 604-551-355
E.SOSNOWSKA@BIBLIOTEKAOLESNICA.PL / TEL. 694-881-912

Oleśnicka Biblioteka Publiczna
im. Mikołaja Reja

Po czym poznamy, że to już TO?

- Ludzie przychodzą bez zaproszenia
- Zostają dłużej niż planowali
- Jasne zasady, wypracowane wspólnie
- Rozgaszczanie się różnych grup
- Wolontariat formalny i nieformalny
- Różni użytkownicy mają okazję się poznać
- Sąsiedzi i sąsiadki dzielą się pomysłami i je realizują
- Współzarządzamy budżetem

Współpraca z organizatorem (np. samorządem lokalnym)

- Finansowanie takich miejsc w ramach programów profilaktycznych
- Potrzebne jest zrozumienie specyfiki takich miejsc
- Wskaźniki to nie tylko frekwencja
- Ważna jest jakość relacji i proces
- Listy obecności?
- Elastyczność vs. system instytucjonalny
- Zaufanie do zespołu i mieszkańców
- wymaga zmiany myślenia po obu stronach

Między zaufaniem a kontrolą – zmiana kultury organizacyjnej

- Otwartość na nieprzewidywalność (oraz na to, że może nie wyjść!)
- Utrata kontroli nad przestrzenią (nie wszystko da się zaplanować, pojawia się nieprzewidywalność)
- Przykład z praktyki: konflikty z ochroną
- Nadmierne obciążenie zespołu
- Wymaga większej elastyczności
- Obawa o utratę tożsamości instytucji

Wyzwania związane z dzieleniem odpowiedzialności

- Rozmycie odpowiedzialności (kto odpowiada za sprzęt, porządek, bezpieczeństwo?)
- Naruszenie zasad/konflikt wartości (działania niezgodne z misją instytucji lub napięcia między grupami, zawłaszczanie przestrzeni)
- Jak pogodzić różne potrzeby?
- Zasady, które uwzględniają również nasze wartości, charakter i potrzeby

Makerspace'y, fablab'y i warsztaty

- przestrzenie warsztatowe, związane z szeroko pojętą kreatywnością i wytwórczością – czyli całą kulturą samodzielnego tworzenia (do it yourself – DIY)
- potencjalne miejsca trzecie o stosunkowo niskim progu wejścia, a więc dostępne dla różnorodnych grup
- miejsca interakcji
- współdzielenie zasobów, przestrzeni, zainteresowań
- swobodny dostęp

Miejsca dla młodzieży

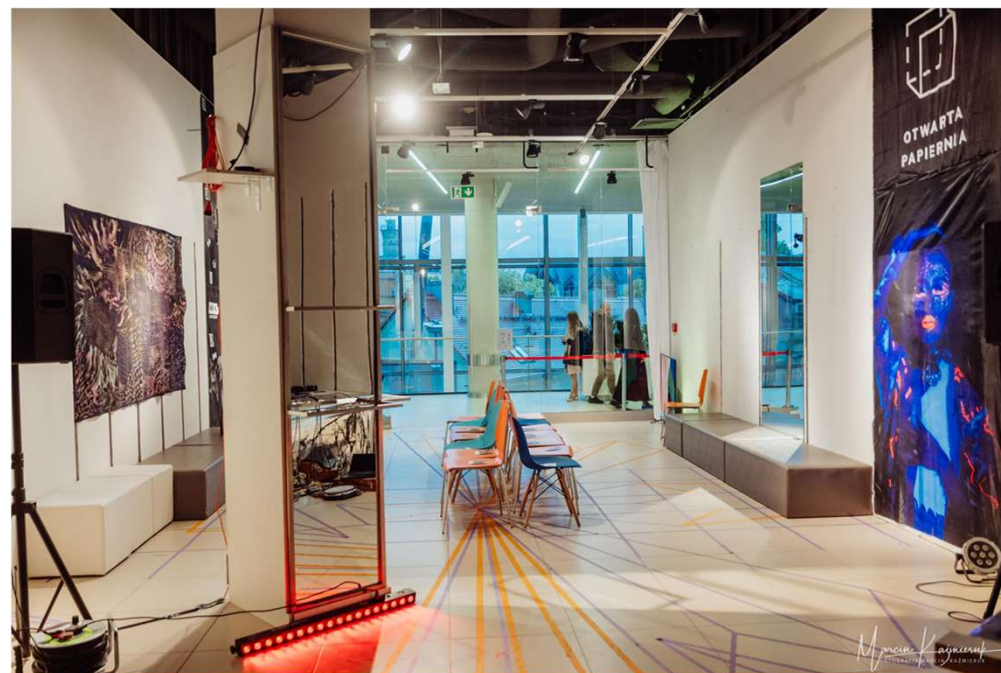

- brak możliwości realizowania swoich potrzeb społecznych w offline
- brak przestrzeni do swobodnego spotykania się
- kryminalizacja postrzegania młodych osób w przestrzeni publicznej
- inne godziny funkcjonowania
- duża rotacyjność w grupie
- potrzeba bezpieczeństwa, oddechu, relacji i swobody
- kiedy nie ma dostępu do miejsca spotkań, jego funkcję przejmują...

Miejsca trzecie a galerie handlowe

Niebieskie Trampki, Fundacja Fosa, Gdańsk
Fot. profil FB Niebieskie Trampki

Otwarta Papiernia, Jelenia Góra
Fot. profil FB Otwarta Papiernia

Centrum Wielokulturowe w Warszawie

AKADEMIA SZTUK MIGRANCKICH
Argentyńskie fileteado porteño z Mercedes.

Zapraszamy na cykl warsztatów
rękodzieła z różnych stron świata.

23.05.2025
godz. 17:00-19:00
ul. Jagiellońska 54

Miejsce spotkań, działań lokalnych, integracji, wspólnoty i różnorodności. Operatorami CWW są: Fundacja Polskie Forum Migracyjne, Fundacja dla Wolności, Stowarzyszenie MOVA, Code Your Path i Stowarzyszenie Mudita.

Miejsca otwarte a miejsca dostępne

“

Pracownia
była dla mnie
początkiem
życia we
Wrocławiu.

Daniela Puła

“

Poznałam tu dużo
nowych osób,
a bycie częścią
Pracowni było dla
mnie wyjątkowym
doświadczeniem.

Ania Ściążko

Fundacja Katarynka, Pracownia Dostępnej Kultury

Materiały i zdjęcia: profil FB Fundacja Katarynka

Klubokawiarnia sąsiedzka
Fot. materiały własne

Męska Szopa
fot. Profil FB Męska Szopa Warszawa Wola

Jak to może działać?

Wolskie Centrum Kultury

**Miejsca sąsiedzkie
i koncepcja Społecznego
Domu Kultury**

Fot. Marta Sobala

Jak to może działać?

**Książnica Karkonoska,
Zakamar**

Fot. Marta Sobala

Jak to może działać?

**Wojewódzka i Miejska
Biblioteka Publiczna
w Gdańsku**

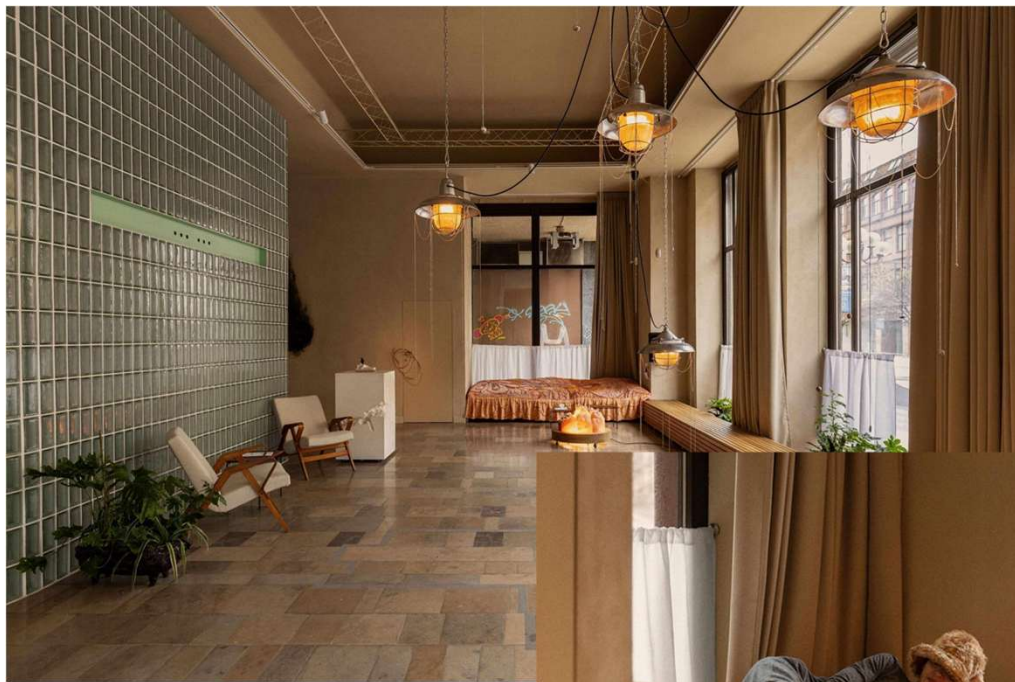

Fot. strona www Kina Nowe Horyzonty

Jak to może działać?

**Kino Nowe Horyzonty we
Wrocławiu**

- kino jako miejsce

fot. Profil FB BWA Wrocław

Jak to może działać?

**BWA Wrocław,
Żytnia**

Wystawa – sytuacja

Fot. Mykyta Pratonov,
strona www.Muzeum Narodowego w Krakowie

Jak to może działać?

**Muzeum Narodowe
w Krakowie,
Altana**

Materiały: profil FB Pracownia Młodych na Kozłowiec

Jak to może działać?

Pracownia Młodych
na Kozłowiec

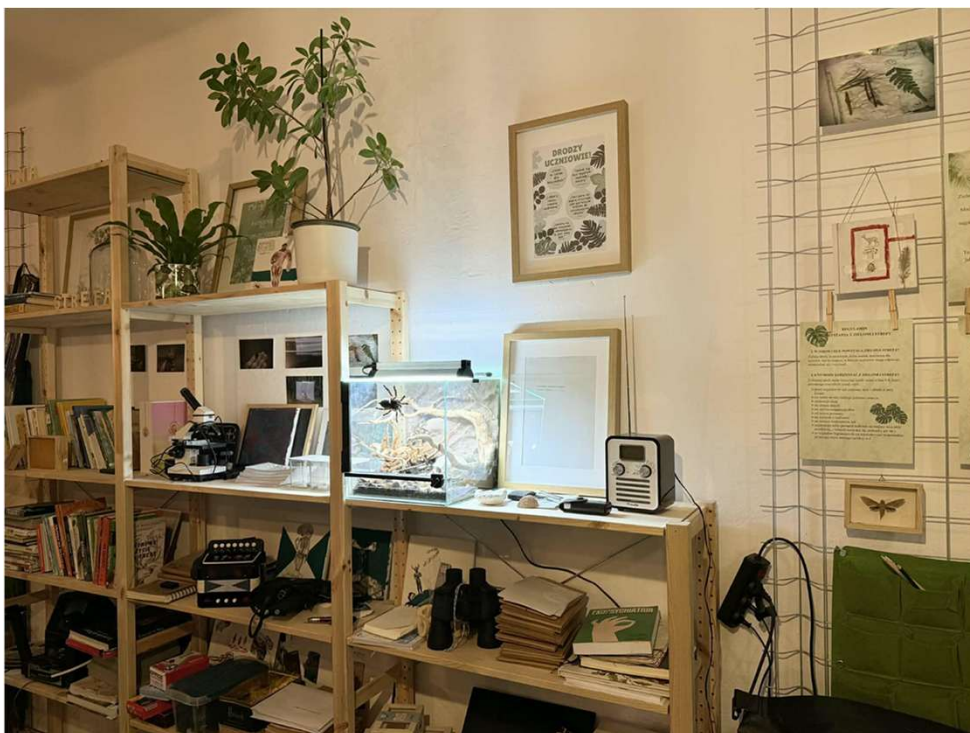

Fot: Marta Sobala oraz profil na Instagramie Galeria Magiel

Jak to może działać?

Galeria Magiel

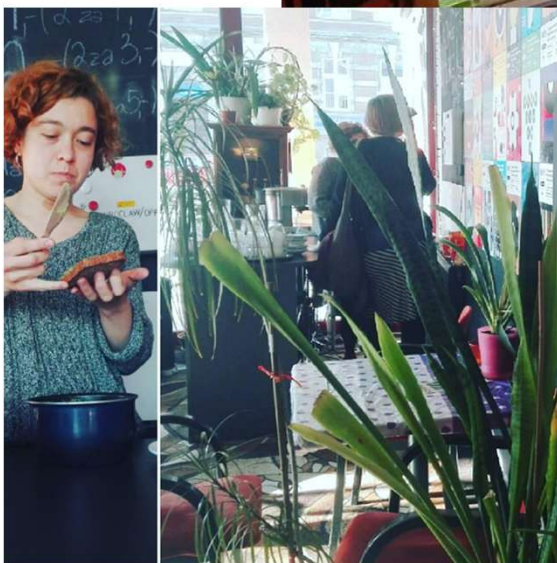
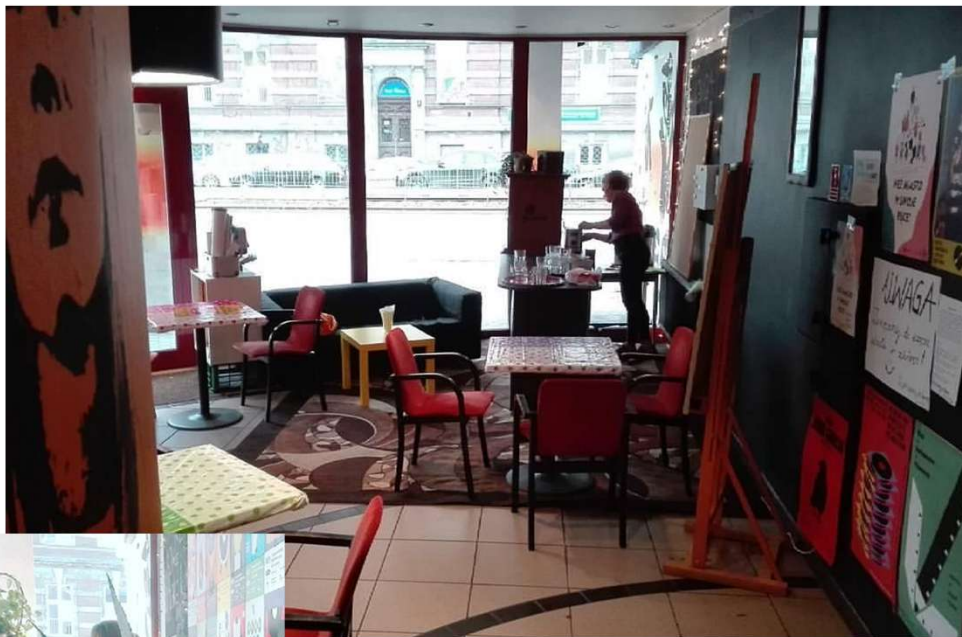

Fot. Piotr Stasik

Jak to może działać?

**Fundacja Instytut
Kultury, Nauki i Natury**

**Szkoła Podstawowa
w Brzeźniu,
Zielona strefa –
w ramach programu
Laboratorium Przygody**

Jak to może działać?

**Kawiarnia sąsiedzka
w Firleju**

Fot. profil FB Barbara

Jak to może działać?

Przedsiönki instytucji:

**Barbara i Wrocławski
Instytut Kultury**

**Instytut Kultury Miejskiej
w Gdańsku**

fot. Marta Sobala

Baza wiedzy

- Fundacja Taurus (2025), Trzecie miejsca w Poznaniu – miasto relacji i bliskości: <https://www.taurus.org.pl/2025/11/12/trzecie-miejsca-w-poznaniu-miasto-relacji-i-bliskosci/>
- Gądecki, J., Piziak, B. (2021), Przestrzenie kreatywno-warsztatowe. Makerspace'y, fab laby i warsztaty w przestrzeniach polskich miast. Warszawa: Instytut Rozwoju Miast i Regionów: https://urbanlab.net/wp-content/uploads/2022/06/PRZESTRZENIE_KREATYWNO-WARSZTATOWE_ebook.pdf

Baza wiedzy

- Tutak, M. (2020), Muzeum lokalne – trzecie miejsce? „Krzysztofory. Zeszyty Naukowe Muzeum Historycznego Miasta Krakowa”, nr 38 (lub właściwy numer), DOI: <https://doi.org/10.32030/KRZY.2020.14>
- <https://scal.wroclaw.pl/>
- <https://um.warszawa.pl/waw/sasiedzka/lista-mal>
- Jeziorska-Biel, P. (2025), Biblioteka miejska jako instytucja rezydentna. „Konwersatorium Wiedzy o Mieście”, t. 10, nr 38. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego: <https://czasopisma.uni.lodz.pl/konwersatorium/article/view/28391>

Baza wiedzy

- Joanna Chomko, Natalia Koziorowicz, Eva Mackeviča, Anna Pruszyńska, Aleksandra Wasążnik, Konrad Wysocki, Fundacja Pole Dialogu, Warszawa 2025: <https://poledialogu.org.pl/ekspertyza-miejsc-mlodziezowych-w-polsce-i-na-swiecie/>
- <https://wck-wola.pl/projekty/spoleczny-dom-kultury/>

Dziękujemy!

---

www.maszglos.pl

<https://www.facebook.com/maszglos/>

<https://www.instagram.com/akcjamaszglos/>

**Masz
Głos**